

Methode van **natuurlijk zwermen**, geen uitbreiding volken

Ontwikkeld door: **Albert de Wilde**

- Doel** Eenvoudige methode voor het houden van een beperkt aantal bijenvolken die mogen zwermen.
- Principe** Alle volken (in het voorbeeld 3 stuks) krijgen de kans om een voor- en eventueel een nazwerm af te laten komen. Er wordt uitgegaan van hernieuwde zwermneiging tijdens de zomerperiode. Door voortdurend te verenigen wordt het aantal wintervolken constant gehouden.
- Benodigde materialen** De (hoofd)volken worden het gehele jaar op 2 broedkamers (20 of 22 ramen) gehouden. Nodig zijn daarnaast 2 honingkamers per volk of 1 broedkamer als honingkamer. De methode kan zowel met als zonder het aanbieden van kunstraat uitgevoerd worden. Indien zonder kunstraat wordt gewerkt dienen de toplatten van de raampjes te zijn voorzien van een driehoekig latje, met de punt naar beneden gemonteerd. Deze ramen zijn ook niet bedraad. In dat geval 35 mm hartafstand aanhouden tussen de ramen, dus 11 ramen in een spaarkastmodel broedkamer van 38,5 cm binnenmaat.
- Werkschema** Normaal zal een volk in mei zwermen. Na circa 7 à 10 dagen volgen er nazwermen, gemiddeld zo'n 3 per volk. Als iedere zwerm wordt aangehouden, zijn er dus begin juni circa 15 volken. Om dat te voorkomen kan als volgt gehandeld worden bij een uitgangspunt van 3 wintervolken:
- Eind maart/begin april** Bij het nazien van de volken na de winter, wordt er één volk (het kleinste) opgeruimd. Het broed wordt verdeeld over de buurvolken. De bijen vliegen af op het dichtstbijstaande volk. Slechte raten worden vervangen, liefst door schone uitgebouwde raat.
- Mei/juni** De voorzwermen van deze 2 resterende volken worden direct verenigd als ze binnen een week na elkaar afkomen. Anders worden ze naast elkaar geplaatst en na enkele weken via de krantenmethode verenigd. Ze krijgen geen uitgebouwde raat.
- Begin juni, bij de eerste nazwerm**
- Zodra een tuter (of kwaker) wordt gehoord, of de eerste **nazwerm** van een volk afkomt, wordt het moerloze hoofdvolk na 16.00 uur op dezelfde dag geheel nagezien en worden de resterende doppen gebroken. Eventueel moeren in laten lopen. **Als de nazwerm binnen 8 dagen na de voorzwerm afkomt, moet 9 dagen na de voorzwerm-datum nog een extra controle op doppen plaatsvinden.** Die kunnen dan immers nog aangemaakt worden, en zwermpluisterige volken doen dat ook! Die korte tijd tussen voorzwerm en eerste nazwerm kan zich voordoen na een slecht-weerperiode, waarin niet gezwermd kon worden, maar er wel reeds gesloten doppen waren.
 - Een opgevangen nazwerm wordt op diezelfde dag 's avonds boven het volk afgeslagen. Er mag dan daaronder geen moerrooster liggen, dus eventuele honingkamers met rooster eerst even weghalen en daarna eventueel weer terugplaatsen (of eerst honing slingeren).
- Juni/juli** Op deze wijze zijn er in juni/juli 3 volken op de stand van redelijke grootte. Deze volken zullen in een goed jaar eind juli/begin augustus opnieuw zwermen. Er wordt niet getracht dat te voorkomen.
- Eind juli/begin augustus, opnieuw voorzwermen** Nu wordt er anders gehandeld dan in de mei-periode. De voorzwermen worden gehuisvest in aparte kasten, bijvoorbeeld zesramers en dichtbij de hoofdvolken geplaatst.
- Augustus, nazwermen** De nazwermen in augustus worden behandeld als in mei/juni, dus allemaal opruimen via vereniging met de hoofdvolken, waaruit zij afkomstig waren en resterende doppen breken. In totaal zijn er nu dus 6 volken aanwezig. De voorzwermen dienen als reserve en ratenbouwers.
- In de eerste helft september worden de zesramers verenigd met de hoofdvolken door de hoofdvolken op één broedkamer te 'proppen' en via de krantenmethode te verenigen. De volken uit de zesramers worden boven een krant in de 2e broedkamer overgehangen. Als er te veel broed is om dat gemakkelijk te doen, worden broedramen afgeslagen en zonder bijen bij de broedkamer van een ander volk gevoegd in de 2e broedkamer. De moeren worden niet opgezocht.
- Direct aansluitend wordt gestart met het wintervoeren van de 3 resterende volken.

Varroamijt-bestrijding Na de eerste zwermperiode van mei-juni wordt in het afgezwermde volk tussen de 24e en 30e dag een behandeling gegeven met oxaalzuurverneveling (3%-oplossing in water). Daarbij worden alle ramen uitgenomen en beide kanten van een nevel voorzien met een bloemenspuit. Dat dient voorzichtig te gebeuren, want bij te veel zuur gaan er ook bijen dood.

De voorzwermen worden na 5 à 7 dagen opengemaakt en ook deze krijgen dan een behandeling met oxaalzuurverneveling. Gemakkelijker is het om de kale zwermen voorafgaand aan het in de kast 'gieten' eerst in een teil af te slaan. Wacht tot de bijen tegen de randen oplopen en geef ze dan de oxaalzuurspray. Hussel ze daarna goed door elkaar, zodat het vocht goed verdeeld is en kiep de bijen in de kast. Ze hoeven dan niet verder verstoord te worden, behalve eventueel na enige tijd om te controleren of er werksterbroed aanwezig is.

Begin augustus krijgen alle hoofdvolkten een behandeling met een tijmolie-product, bijvoorbeeld Apiguard. Eventueel opgezette zwermen hebben die behandeling niet nodig, want die hebben kort tevoren al een oxaalzuurspray gehad.

In de tweede helft van december krijgen alle volken een behandeling met oxaalzuurverdamping of een toepassing met oxaalzuur druppelen (3,7% oplossing in 50%-suikerwater; maximaal 5 ml. per straatje bijen).

Aanvulling t.a.v de wijze waarop ik deze methode voor mezelf toepas:

De methode ontwierp ik voor een andere imker, die geen kunstzwermen wilde maken, maar het aantal bijenvolken niet wilde uitbreiden. Voor mijzelf zijn er de volgende verschillen:

- Opgezette zwermen worden apart ingewinterd en pas in het voorjaar verenigd met andere volken. Dat geeft mij meer zekerheid voor voldoende kwaliteitsvolken in het voorjaar. Deze zwermen worden dan in december ook met oxaalzuur behandeld tegen varroamijten.
- Het behandelen van afgezwermde volken met oxaalzuurspray rondom de 25e dag (dus het moment dat alle broed van de vorige moeder is uitgelopen) na de voorzwerm, doe ik bijna niet, omdat het nogal verstoring werkt en de natuurlijke broedloze periode van ongeveer 4 weken ook zorgt voor een mijtenbeperking. Ik doe het alleen dan wanneer het tijdstip ruim voor eind juli ligt en er geen honing meer geogst gaat worden van dat volk. Vroege zwermers waar nog honingkamers op staan komen dus niet in aanmerking. Die krijgen eind juli een eerste Apiguardbehandeling.
- Het uitsnijden van darrenraat, wat ook wel als een middel wordt gezien om varroamijten te beperken, pas ik niet toe. Ten eerste niet omdat ik erg weinig in de volken kijk en iedere imkershandeling het natuurlijke evenwicht van een volk verstoort. Ten tweede laat ik darrenraat graag intact, omdat de bijen die darren nodig hebben. Ze besteden er zeer veel energie aan en dat doen ze niet voor niets. Ik haal een enkele keer darrenraat weg bij een volk dat het niet goed doet, zodat vererving via aanparing met darren van zo'n volk wat wordt beperkt.
- Binnen de nieuwe door mij gehanteerde methode past ook niet goed dat er met de bijen wordt gereisd. Jarenlang heb ik in de zomer mijn bijen naar luzernevelden gebracht, maar de zwermmethode vereist dat ik meer zicht heb op de volken. Ook de stress van het reizen voor de bijen is nu niet meer aan de orde. De late terugkeer op de thuisstand (september) maakt het niet meer mogelijk om een effectieve mijtbestrijding met tijmolieproducten toe te passen, zodat de winterbijen van die volken zwakker zouden kunnen zijn. Ze staan dus nu het gehele jaar in mijn tuin.
- Uit de broedkamers wordt geen honing afgenomen. De volken worden zo veel mogelijk op eigen honing ingewinterd, maar krijgen in september extra suikersiroop als ze niet genoeg voorraad hebben opgebouwd.